

VAN HET H. SACRAMENT

VAN MIRAKEN

TOT AMSTERDAM,

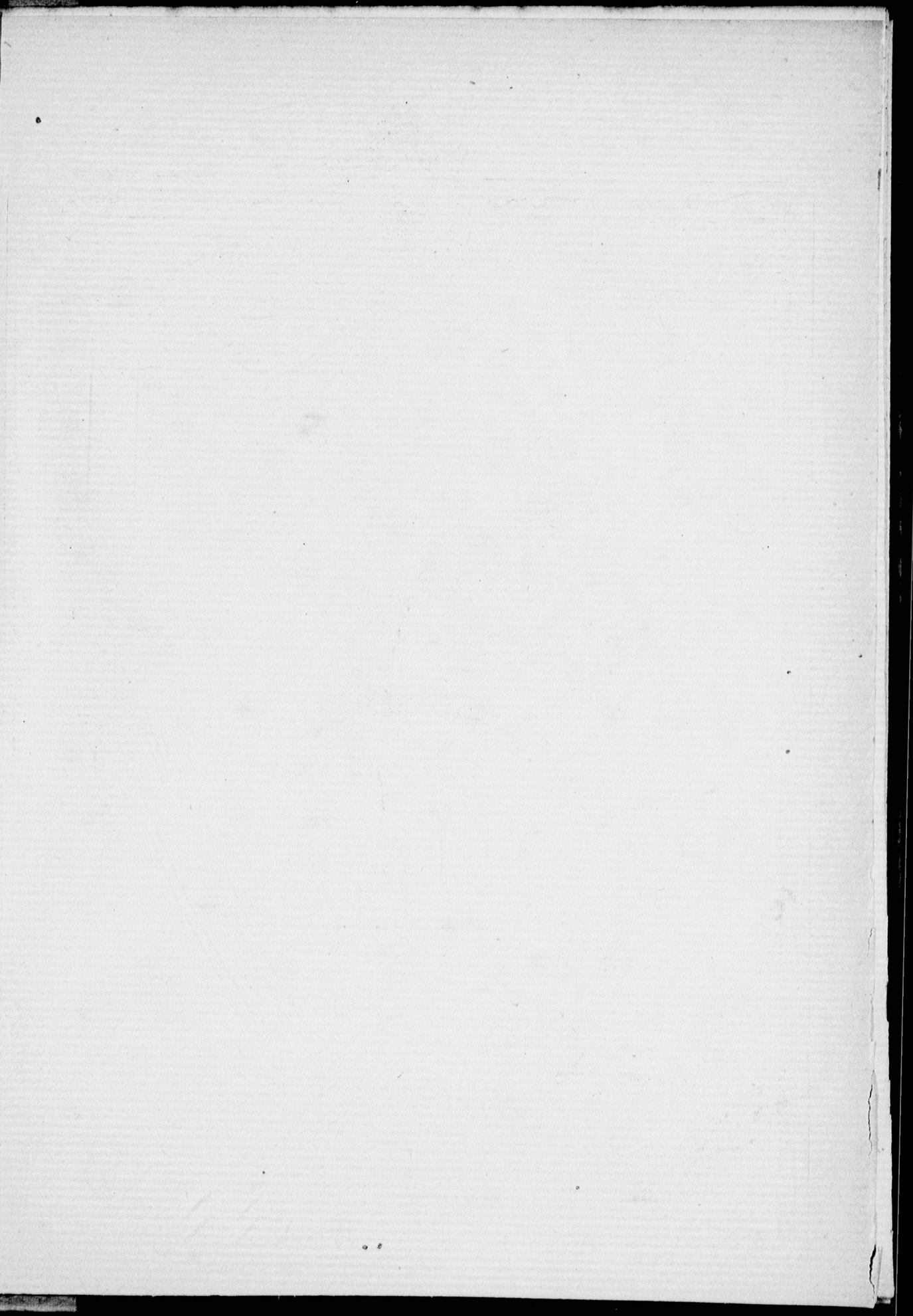
DOOR

DR. H. J. A. M. SCHAEPMAN.

VERECHT

WED. J. R. VAN ROSSUM

1805

HIER DEED OM'T GODSGE-
HEIM HET VVVV ZYN
VLAMME SPOEL

CORN = BROERE

GODS WOORT IS LE-
VENDE GH KRACH-
TIGH-

LEON = MARIV

VONDEL

ECCE PANIS
ANGELORVM

DE TAAM-TROM-
PETHOE-MAXI-
MILIAAN GEZONT
IS OPGESTAAN

MEN VLECHTE
OM STRYD NV
LOVERS EN
LAVRIEN

VAK

No.

3
1

VAN HET H. SACRAMENT

VAN MIRAKEL

TOT AMSTERDAM,

DOOR

DR. H. J. A. M. SCHAEPMAN.

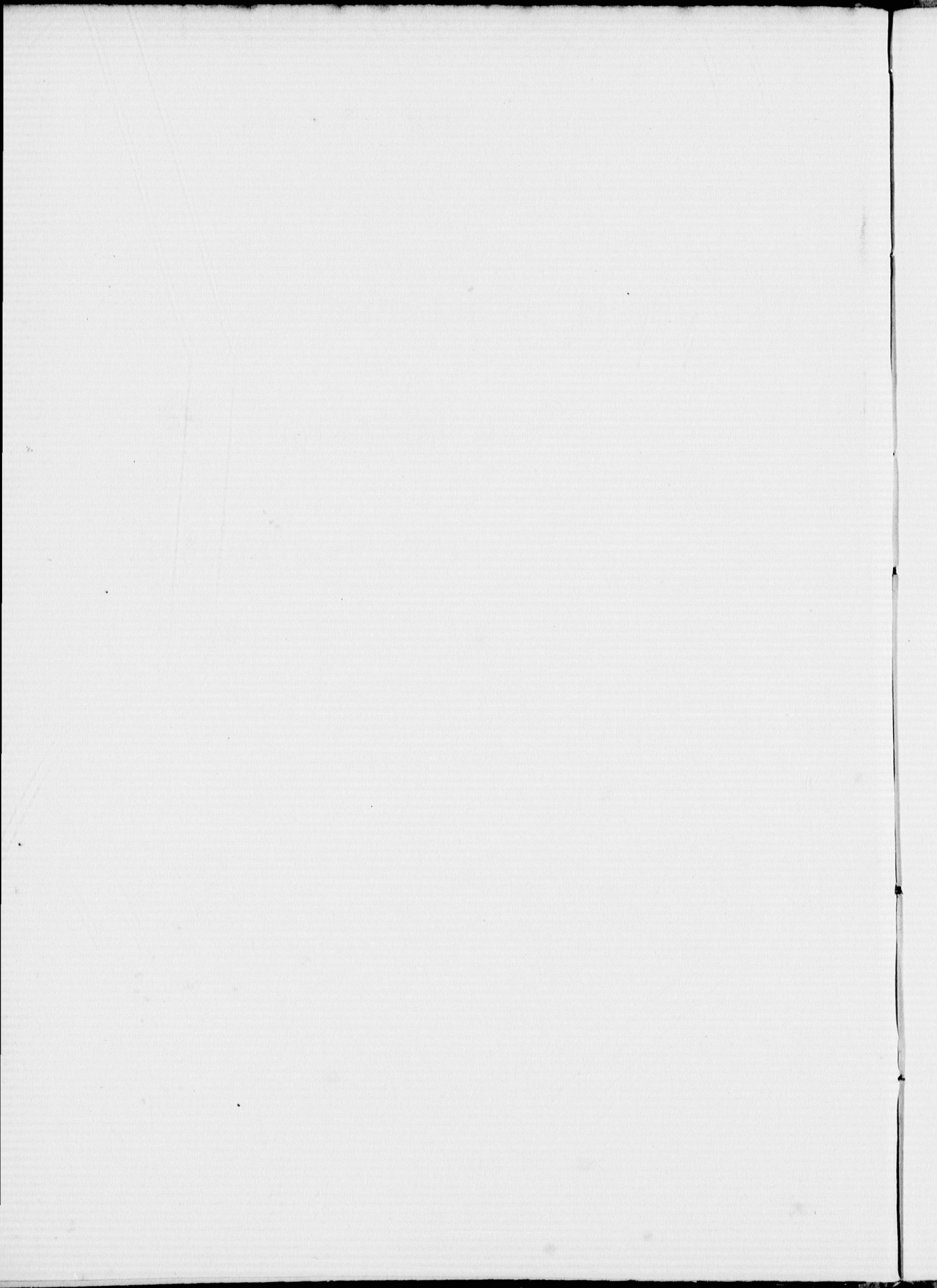

Bibliotheek
MINDERBROEDERS
WEERT.

UTRECHT,

WED. J. R. VAN ROSSUM.

1895.

AAN

JOOST VAN DEN VONDEL

EN

CORNELIS BROERE.

Gij, Vadersen, vergeeft mij zoo mijn lied
Bij 't eeuwgetij in 't staamlen zelf blijft staamlen,
Mijn arme geest zijn laatste kracht moet zaam'len,
Waar Gij Uw overvloed vergiet.

Waar Gij Hem zingt in koninklijken drang,
Wiens liefdemacht Uw grootsche ziel doorgloeide,
Wiens schoonheid in Uw wondre liedren bloeide,
Dat openbaring werd Uw zang.

Hoe voert Uw lied het koor der Englen meê,
Waar 't brood der Englen tot ons neêr komt dalen,
Hoe doet Ge in 't licht der Poëzië stralen
't Geheimenis der Heilge Steê.

Ik zing met U als met zijn vader 't kind,
In de éénheid van de liefde en van 't gelooven,
In de éénheid, die de zaligen daarboven
Aan de arme zwervers hier verbindt.

Gij, Vaderen, versmaadt mijn pogen niet,
Een Koningswoord klinkt de eeuwen door en langer,
Der Vorsten spoor volgt steeds een jonger zanger
Met de echoos van hun hooger lied.

1 Maart 1895.

I.

Waar geleefd wordt en geleden,
Waar geboet wordt en gebeden,
Waar gestreefd wordt en gestreden
Met den nood en met den dood,
Klinkt de menschlijkste aller beden:
„Geef ons heden
’t Daaglijksch brood!”

Uit der menschheid drokke scharen,
Suizende als de korenaren,
Zwellende als de woeste baren
Uit der oceanen schoot,
Komt de smeekbede opwaarts jagen,
Om te vragen
’t Daaglijksch brood.

Brood, gij koningsvrucht der aarde,
 Koesterend door haar bewaarde,
 In uw sterven steeds gespaarde
 Tot den schoonen lentedag,
 Als het levenkweekend koren
 Uit de voren
 Kiemen mag.

Kiemende in der hope kleuren,
 Brengt gij de eerste lentegeuren,
 Nu de Zephyr op ging beuren
 't Winterkleed van hermelijn;
 Straks in gouddosch doet u weemlen
 Aller heemlen
 Zonneschijn.

Voor de kindren, voor de grijzen,
 Voor de schaamlen, voor de wijzen
 Zijt gij wat u de eeuwen prijzen,
 Aller kracht geheimenis,
 Wonder, dat van 't wondre leven
 Ons gegeven,
 't Heerlijkste is.

Heerlijk beeld van hooger dagen,
Toen geen dood den mensch kwam jagen,
Neêrgebogen en geslagen
Door der zonde zware leed,
Toen het brood des levens bloeide,
't Nooit besproeide
Lijdenszweet.

Aan de zwervende geslachten
Brengt gij dubble levenskrachten,
Profetie van wat zij wachten,
Heugenis van 't Paradijs;
Alle schepsel geeft den Heere,
U ter eere,
Lof en prijs!

II.

De Dood begint zijn zegetocht,
Hoog waait zijn zwarte vaan,
Hij heeft den koning overmocht,
Die in Gods licht zou staan;
Des Doodes zegezing weerklinkt,
Alle echoos zwijgen stil,
De heerlijkheid des Heeren zinkt
In 't duister, dof en kil.

„Vervlogen is de onsterfelijkheid,
De majesteit voorbij,
De tijd behoort met de eeuwigheid
Aan mij, den dood, aan mij!
De glorie, die het Eden bood,
Is weggevaagd als schijn;
Nu zal des Heeren levensbrood
De spijs ten doode zijn.”

Terug, — de stille stilte door
 Blaast leven 't woord van God:
 „Ging Adams heerlijkheid te loor,
 Ik ben de Heer van 't lot;
 Ik wil, dat in zijn diepen val
 De mensch, naar Mijn gericht,
 Het brood des levens eten zal
 In 't zweet van 't aangezicht.”

O vonnis, dat genade zijt;
 O straf, die vrijheid schept;
 O woord, waarin een schooner tijd
 De gouden vleuglen rept;
 O kostlijk zweet, dat de aarde drenkt
 En in den harden nood,
 Den mensch de blijde boodschap schenkt
 Van 't levend levensbrood!

O woord, dat veertig eeuwen lang
 Der menschen ziel vervult,
 In voorbeeld en in psalmgezing
 Zacht stralende gehuld;
 O woord, dat door den daagschen dag
 De profetie doet gaan,
 Van wat geen menschenoog ooit zag,
 Geen oor ooit heeft verstaan.

Der volken hooge vader schouwt
In 't vluchtig ver verschiet,
Wat Salems koning hem vertrouwt,
Als hij zijn teerspijs biedt;
Als hij met priesterlijke hand
Het blanke brood hem breekt,
Van 't ongekende levenspand
In zegenspreuken spreekt.

De stoere kring der broeders staat
Om Josef, vroom en wijs;
Zij denken niet om 't laf verraad,
Zij vragen levensspijs;
Slechts naar het brood voor de aard geteeld
Verlangen, vragen zij;
Zoo gaat in 't wonderbare beeld
't Mysterie hun voorbij.

De scharen gaan 't woestijnland door,
Als moede slaven gaan;
Het wonder leidt en volgt hun spoor,
Zij kunnen 't niet verstaan;
Als van den hemel 't manna dauwt,
Is 't oog ter aard gericht,
Alleen voor 't oog van Mozes blauwt
Het wonder vergezicht.

Maar als de koninklijke hand
De gouden harpe slaat,
Dan klinkt het van 't geheim verstand,
Dat door de teeknen gaat;
Dan breekt de glorie door de wolk,
Dan gaat de mare rond:
Hoe door des Heeren hand het volk
Het brood der Englen vond.

O, brood der Englen, kom, o kom,
De zwervers wachten bang;
De macht des doodes waart alom
Bij spel en feestgezag;
De kring der veertig eeuwen sluit
Zijn cirkel, droef en stom;
Zend, Heer, uw grooten Zaaier uit,
Kom, brood der Englen, kom!

III.

O Bethlem, uitverkoren,
Zoo needrig en zoo groot,
Het Kindeke is geboren,
Gedaald het levensbrood.

O Huis, zoo wel geheeten
Van 't brood, dat komen zal,
Naar 't woord van Gods profeten,
Naar 't Godswoord bij den val!

De teekenen verdwijnen
Voor d' ongeschapen Zoon,
De gouden ster komt schijnen
Op 't stalleken, Zijn woon.

Gods Engelen verspreiden
Op goudgewiekte vlucht,
Langs heuvelen en weiden
Het wonderbaar gerucht:

Hier is van 't eeuwig leven
De spijsze hemelzoet,
Het brood van God gegeven,
Des Heeren vleesch en bloed.

IV.

Des Vaders Licht is tot den mensch gekomen,
De scharen gaan en schouwen niet het Licht;
Hun schijnselen, hun spelen en hun droomen,
Vervullen heel hun zin en hun gezicht;
O God van Licht, den God van Licht ontsproten,
O blindheid, blinder dan de blinde nacht, —
Wanneer wordt eens het heiligdom ontsloten,
Waar ons het leven wacht?

De lucht is vol van wonderbare maren:
De kreuplen gaan, de lammen rijzen op,
Des Meesters woord bedwingt de woeste baren,
Zaaït zaligheden van der bergen top,
De doove hoort, de stomme zingt gebeden,
Melaatschheid valt, als waar ze een reiskleed, af,
De blinden zien en, als herboren, treden
De dooden uit het graf.

Een tweetal visschen en een vijftal brooden,
 In 's Vaders naam gezegend, spijs de schaar,
 De duizenden, die naar der Wet geboden
 Optrekken tot het heilig Bondsaltaar,
 Zij volgen Hem, die woorden beide en daden
 Van koningskracht bezit en majesteit,
 Zij volgen, en hun blinde blikken raden
 Geen hooger heerlijkheid.

O blindheid, aan de weemling hier beneden
 Gebonden en haar goudglans vol en fel,
 O godlijk Licht, dat over 't meer komt treden,
 Gedragen op der golven slingerspel;
 De scharen staan en hooren hoog gewagen
 Van beter spijs dan Mozes' manna bood,
 Zij hooren en haar duizend stemmen vragen:
 „Geef, Heer, geef ons Uw brood!”

„Ik ben het Brood des Levens, door den Vader
 Gezonden en gegeven, komt tot Mij,
 Geen honger of geen dorst treedt u meer nader,
 Komt en geloof! De wereld gaat voorbij,
 Maar die aan Mij de Vader heeft gegeven,
 Zij sterven, ja, maar ter onsterfelijkheid,
 Ik wek hen op ten jongsten dag, zij leven
 Met Mij in eeuwigheid!”

De boodschap klinkt, de zonnestralen zwijgen,
 Vol eerbied houdt de lucht haar trilling in;
 „Wie is hij?” Ruw rumoerge vragen stijgen:
 „Wie is hij? Welke is zijner woorden zin?
 „Hij, van den hemel? Maar wij weten 't allen,
 „Zijn vader en zijn moeder kennen wij!
 „Het manna liet Jehovah voor ons vallen,
 „Hij van den hemel, hij? —”

„Ik ben het brood des Levens! Wie wil leven
 Geniet dit brood als echte levensspijs,
 Mijn vleesch en bloed.”

De woelge scharen beven

In wijsheid blind, in eigenwaan zoo wijs:
 „Dit woord is hard: Uw vleesch en bloed als spijs!” —
 „Voorwaar, voorwaar, ik zeg u, wie dit brood
 Zal eten, zal ter eeuwigheid verrijzen,
 Verwinnende den dood.”

De scharen gaan, zij vlieden voor de klaarheid
 Van 't hooge licht, haar oogen duisternis,
 De zonnezang der ongeschapen waarheid
 Klinkt in haar oor een valsche geheimenis.
 Zij willen 't brood van de aarde voor deze aarde,
 Verdwaasd geslacht, dat uit Egypte vlood,
 De heugnis van Egypte steeds bewaarde,
 Zijn kostlijk slavenbrood.

De twaalven staan: „Gij, wilt ook gij uw wegen
Niet scheiden van den mijnen? ” klinkt het nu;
En vorstlijk klinkt ons 't needrig antwoord tegen:
„Met wien, tot wien? Door U zijn wij van U;
„Gij zijt de Christus Gods, des Vaders Zone,
„Geloovend hebben we U, o Heer, erkend;
Uw levenswoord is onze kracht en kroone,
Ons leven zonder end!”

O Petrus, eerste en grootste in 't fier belijden,
Gij, die het eerst het levend brood aanbidt,
Hoe draagt uw stem door 't wentelen der tijden
De boodschap, die des levens kern bezit;
Hoe zal de Heer u tot zijn koning wijden,
Nu gij 't geloof aan Zijne liefde boodt,
U maken voor der menschheid strijden, lijden,
Den gever van Zijn levensbrood!

V.

Nu zal de bede rijzen
Op kinderlijken toon,
Des hemels Vader prijzen,
Naar 't voorbeeld van den Zoon,
Nu zal de wereld weemlen
Van lof en dankgebed,
Verkondende aan de heemlen
Der liefde levenswet.

Nu draagt der menschheid bede
Om 't dagelijksche brood,
Een ander bidden mede,
Zoo wonderbaar en groot,
Waar 's hemels Englen spelen
Aanbiddende gehoord,
Een bidden, een bevelen
Naar 's Heeren wil en woord.

Nu daalt Gij van den hoogen,
Verborgen God, ter neêr;
Stil, in het stof gebogen,
Aanbidden we U, o Heer!
Of ook onze oogen schouwen
Des broods toevalligheid,
Gelooven we en vertrouwen
Op Uw waarachtigheid.

Uw goddelijken luister
Verborgt Ge aan 't harde kruis,
Nu schuilt ook in het duister
De zoon uit Davids huis;
Maar mensch en God belijden
We U onder schijn van brood,
Al zien we ook van Uw lijden
Geen wonden purperrood.

O heugnis van uw sterven,
O brood, dat leven geeft,
Laat ons door U verwerven,
Te leven waar Gij leeft.
Laat onze zielen smaken
In altijd hooger gloed
Uw goddelijk genaken,
Uw liefdesovervloed.

Het brood der Englenkoren
Is nu der zwervers spijs,
Laat aarde en hemel hooren
Der eeuwen lof en prijs;
Door God tot God herboren,
Geloof, gij trouwe schaar,
Gods kindren blijft behooren
Dit manna wonderbaar.

Al waart ook steeds de ellende
Door 't arme menschenlot,
Tot aan der wereld ende
Blijft ons het brood van God,
Tot we eenmaal, vol vertrouwen
Door Zijn genâ gericht,
Des Levens brood aanschouwen
In 's Heeren aangezicht.

VI.

Fier Amsterdam, gekroond met 's keizers krone,
Zoo zingt, zoo juicht, zoo jubileert ook gij,
Zoo brengt gij eere en liefde en lof den Zone
Bij 't keeren van Uw wonder feestgetij;
Zoo roept gij weer Uw oude burgerijen,
Door drang en druk in trouwe vast geheid,
Om op te gaan met psalmen en schalmeien
Tot God in Zijn verborgenheid.

Zoo rijst Gij in een keur van pronkgewaden
Door Oost en West gevoerd tot Uw tresoor,
Uw stemme zingt Gods heilige genaden,
Uw stemme klinkt de lage landen door,
Langs heel de Zee, 't rijk van uw admiralen,
En meldt hoe God u zijn geheim ontsloot,
Vol voor uw oog in vlammengloed deed stralen
Het wonder van Zijn levensbrood.

Uw burger ligt door ziekte neêrgeslagen,
 Hij hoort den tred, den sluiptred van den dood,
 Hij ziet het uur der laatste reize dagen,
 Hij vraagt van God de teerspijze in den nood,
 Onz' Heere komt, in priesterlijke handen
 Gedragen onder schijnselen van brood:
 Gij, christenziel, vertrek van deze stranden,
 Gesterkt door Jezus' levensbrood.

De valsche krankte ontziet geen brood des Heeren,
 Des Levens Brood volgt aardscher spijs wet;
 O liefde, die zoo stil U kunt verneëren,
 Die zoo den blik met duisternis bezet;
 Verborgten God, die toch komt triomfeeren,
 Als straks het vuur de schijnselen beroert,
 En 't wonder ons op koningsaad'laarsveeren
 Aan de aardsche duisternis ontvoert.

Zie, 's levens brood wordt aan het vuur gegeven,
 De vlam waait op, wijkt, weifelt en verbleekt;
 De schijn van brood blijft in de vlammen zweven,
 Mirakel dat van 't hoog mysterie spreekt;
 De levenskracht verneërt zich voor het Leven,
 Het vuur vereert den Schepper van het Licht,
 De omstanders zien en bidden aan en beven,
 Als toonde God Zijn aangezicht.

Ja, hier is God, dien de eeuwigheden prijzen,
 Die schande en smaad getorscht heeft en den dood,
 Maar die uit graf en duister kwam verrijzen!
 Hier rijst Hij, onder schijnselen van brood,
 Op uit den smaad der krankheid, kind der zonde,
 En zegepraalt in goddelijken gloed,
 Opdat de faam aan iedere eeuw verkonde,
 Hoe Hij, de Heer, Zijn wondren doet.

Zijn wonderen, die Hij wil openbaren
 In heerlijkheid en majesteit en kracht,
 Aan enklen niet, maar aan de breede scharen,
 Wier kloppend hart Hem afsmeekt en verwacht.
 Dien grootschen dag zal niemand meer vergeten,
 Toen door het vuur des Heeren luister scheen,
 En toonde, als op een vlammentroon gezeten,
 Den Christus der verborgenheên.

Als de aadlaar, die zijn nest van adelaren
 Verzamelt tot een koninklijke vlucht,
 In breedten zwaai met hen ter zon gaat varen,
 Met juichgeschreeuw vervullende de lucht,
 Zoo roept des Heeren heilig liefdewonder
 De wondren op, die zingen 't hooge lied,
 Gaat menig lied in 't spel der eeuwen onder,
 Die hemelliedren zwijgen niet.

Zij klinken door, of woeste stormen komen,
 Of plaag op plaag valt op 't gemeenebest,
 Of 't oud geloof de krone worde ontnomen,
 Een nieuwe leer gelde in Sint Niklaas vest,
 Steeds klinkt het lied, het lied der Heilge Stede
 En 't vroom gebed in allen zwaren nood:
 Verborgen God en Koning van den vrede
 Geef Amsterdam Uw levensbrood.

Steeds klinkt het lied, al wordt het soms gefluisterd.
 Wanneer de schaar verborgen, maar gerust,
 Den Heilgen Weg, als de avondure duistert,
 Volgt met een hart vol goddelijken lust,
 Als 't oud geloof met de oude trouw te samen
 In 't één gebed zoo roerend samenvloot:
 Geef, Heer, der Stad, die ze Uwe waarheid namen,
 Geef Amsterdam Uw levensbrood.

Fier Amsterdam, voor Neerland en de wereld
 Zijt Gij de stad, de broodstad aan het IJ,
 Geen keizerkroon, omlauwerd en ompereld,
 Merkt Uwe plaats in aller steden rij;
 Gij, schuiloord van wat visschers, opgerezen
 Uit slibbe en wier, bij storm en noodgetij,
 De stad der kracht, die overal ging lezen
 Het daaglijksch brood, die stad zijt Gij!

Gij hebt het lot met al zijn wisselingen
Gedragen en al dragende getard;
Of land of zee uw veste komt bespringen,
Daar waar Gij stondt, hebt staande Gij volhard,
En rijzend steeds in wagen en in slagen
Hebt Gij Uzelv' uw eigen grond bereid,
De palen, die uw trotsche grachten schragen,
Verkonden uw almogendheid.

Het brood der kracht hebt Gij úw volk gegeven,
Der wereld ook, het brood der fiere kracht,
Ontzachlijk in het worstelende streven,
Dat nooit op eere of blijden voorspoed wacht,
Der fiere kracht, die over de Oceanen
Heenstrevend steeds naar nieuwen arbeid zoekt,
En waar ze zich een nieuwen weg kan banen
Steeds nieuwe zegepralen boekt.

Was U die kracht, die langs de wijde baren
Uw vaandel en uw eere verder droeg,
Die 't wereldrond verbaasd U aan deed staren,
Fier Amsterdam, was U die kracht genoeg?
Op hooger peinst Ge en hooger komt Gij toonen,
Bij 't spoeden van der eeuwen snellen vloed,
Het brood van vrijheid geeft Gij aan uw zonen
Van burgerdeugd en burgermoed.

Van vrijheid, die de vrijheid ook kan eeren,
 Waar zij het hoofd niet buigen wil voor macht,
 Die bij den storm der wisselende leeren
 Al dolende ook naar rechte wegen tracht;
 Van burgerdeugd, die heel de goê gemeente,
 Die hoog en laag met ééne trouwe stut,
 Van burgermoed, die, meer dan 't hard gesteente
 Van 't blokhuis, 't oude recht beschut.

Geen enkele glans zou aan uw kroon ontbreken:
 Aan landzaat en aan vreemde geeft ge 't brood
 Der schoonheid, die het breed paneel doet spreken,
 En in het lied tot hooger dingen noodt;
 Wat maakte 't U of sombre tijden zonken,
 Gij hebt de vrucht van 't glorieuse zweet,
 Der schoonheid brood in overvloed geschonken
 Door Rembrandt en door Vondel U gekneed.

Zoo staat Gij groot, met keizerlijke handen
 Verdeelt ge 't brood der wereld en der steê,
 Gij zijt de Kroon van deze lage landen
 In uwen naam leeft hunne glorie meê,
 En wonderbaar klinkt door het stormend jagen
 Der tijden Uw onkreukbre naam alom;
 Is 't wonder, zoo der menschheid scharen vragen:
 Waarom die grootsche faam, waarom?

Mysterie is de ziele der historie,
Soms straalt zij uit en toont haar majesteit,
En dooft den glans der weidsche wereldglorie
Door 't zonnegoud van haar verborgenheid;
Fier Amsterdam, gekroond met meer dan kronen,
Vereer het brood, dat dus u leven deê,
Aanbid den God, die zich aan u kwam toonen
In 't wonder van Zijn Heilge Steê.

VII.

Zingt gij, volkeren en talen,
Al wat adem heeft en leeft,
Zingt der Liefde zegepralen,
't Levend Brood, dat leven geeft;
Zingt, geen lied kan achterhalen
't Wonder van der Liefde God,
Die van 's hemels troon kwam dalen
Tot ons lot.

Zingt en looft den Heer van 't leven,
Die het vlekloos leven gaf,
Door Zijn dood ons heeft geheven,
Tot den hemel uit het graf;
Die ons wonderbaar komt spijzen
Met Zijn godlijk levensbrood,
Dat ons juichend doet verrijzen
Uit den dood.

Zingt en looft en bidt den Heere
T' alle tijden, overal,
Geeft Zijn liefde lof en eere,
Zwervers door dit tranendal;
Hij is voor ons neêrgekomen,
Toonende Zijn aangezicht,
Brengende in onze aardsche droomen
't Hemelsch licht.

God en Heer, voor ons verborgen
In het heden, hoor ons aan,
Laat der volle glorie morgen
Eenmaal voor ons opengaan;
Voer de storm der dankgebeden
Ons tot Uwe heerlijkheid
In der jubelende eeuwigheden
Eeuwigheid.

